זיקת נשואה עושה ספק נשואה זיקת ארוסה עושה ספק ארוסה דאי ס"ד ודאי ארוסה מודים ב"ה שמוכרת ונותנת וקיים והתנן נפלו לה נכסים משנתארסה ב"ש אומרים תמכור וב"ה אומרים לא תמכור אלו ואלו מודים שאם מכרה ונתנה קיים אלא ש"מ זיקת ארוסה עושה ספק ארוסה זיקת נשואה עושה ספק נשואה דאי ס"ד ודאי נשואה ב"ש אומרים יחלוקו יורשי הבעל עם יורשי האב והתנן נפלו לה נכסים משנישאת אלו ואלו מודים שאם מכרה ונתנה שהבעל מוציא מיד הלקוחות אלא שמע מינה זיקת נשואה עושה ספק נשואה אמר ליה רבה אדמפלגי בגופה ולאחר מיתה לפלגו בחייה ולפירות אלא אמר רבה אידי ואידי דנפלה כשהיא נשואה וזיקת נשואה עושה ספק נשואה רישא דאיהי קיימא הוה לה איהי ודאי ואינהו ספק ואין ספק מוציא מידי ודאי סיפא דמתה הללו באין לירש והללו באין לירש ויחלוקו איתיביה אביי ולב"ש אין ספק מוציא מידי ודאי והתנן נפל הבית עליו ועל אביו עליו ועל מורישיו והיו עליו כתובת אשה ובע"ח יורשי האב אומרים הבן מת ראשון ואחר כך מת האב ובע"ח אומר האב מת ראשון ואח"כ מת הבן ב"ש אומרים יחלוקו וב"ה אומרים נכסים בחזקתן והא הכא יורשי האב ודאי ובע"ח ספק וקאתי ספק ומוציא מידי ודאי קסברי ב"ש שטר העומד לגבות כגבוי דמי ומנא תימרא דתנן מתו בעליהן עד שלא שתו ב"ש אומרים נוטלות כתובתן ואינן שותות וב"ה אומרים או שותות או לא נוטלות כתובתן או שותות והביא האיש את אשתו אמר רחמנא וליכא אלא מתוך שלא שותות לא נוטלות כתובתן והא הכא דספק הוא ספק זנאי ספק לא זנאי וקאתי ספק ומוציא מידי ודאי אלא ש"מ שטר העומד לגבות כגבוי דמי ואביי לותביה מהא דלמא כתובת אשה שאני משום חינא ולותביה כתובה דמתניתין לא פליגי ולא והא קתני מתה מה יעשה בכתובתה ובנכסים הנכנסים ויוצאין עמה ב"ש אומרים יחלוקו יורשי הבעל עם יורשי האב וב"ה אומרים נכסים בחזקתן הכי קאמר מתה מה יעשה בכתובתה ושבקה נכסים הנכנסים והיוצאים עמה ב"ש אומרים יחלוקו יורשי הבעל עם יורשי האב וב"ה אומרים נכסים בחזקתן א] אמר רב אשי מתני' נמי דיקא דקתני יחלוקו יורשי הבעל עם יורשי האב ולא קתני יורשי האב עם יורשי הבעל ש"מ אביי אמר רישא דנפלו לה כשהיא שומרת יבם סיפא דנפלו לה כשהיא תחתיו דבעל

וקסבר

זיקת נשואה עושה ספק נשואה. ואפ"ה לב"ה הוו בחזקת יורשי האב דחזקה עדיפא שיש לנו להחזיק נחלה בחזקת אותו השבט: **דאי** ס"ד ודאי נשואה והתנן נפלו לה כו'. מכמה משניות דתנן פרק יש נוחלין (ב"ב דף קח.) שהבעל יורש את אשתו הוה מצי למיפרך אלא מסיפא דההוא דאייתי לעיל כ"ל לאתויי: **הויא** לה איהי ודאי. שהגוף (ה) שלה: **קסברי** ב"ש שטר העומד לגבות כגבוי דמי. אביי גופיה אית ליה הכי בפרק האשה שנפלו (כתובות דף פא. ושם) דלבתר דשמע מרבה סברה: **בש"א** נוטלות כתובה ולא שותות. והא דתנן בריש פ' ארוסה (סוטה דף כג:) ארוסה ושומרת יבם לא שותות ולא נוטלות כתובתן ולא פליגי ב"ש אור"י דהתם היא נתנה אצבע בין שיניה שנסתרה ואסרה עצמה על בעלה אבל הכא בשעה שנסתרה היתה יכולה ליבדק בשתיה ועוד דבארוסה ושומרת יבם אין לחוסנה כעוברת על דת כיון שאינה יכולה ליבדק כדקאמר התם בגמ': **בה"א** או שותות או לא נוטלות כו'. הא דגרס במסכת סוטה (דף כד.) לא שותות ולא נוטלות כתובה כתבו שם כמו שמגיה הש"ס כאן: **ואביי** לותביה מהא. ול"ת אדרבה תקשי ליה למה נוטלת כל הכתובה מספק וי"ל לפי שהיא באה בטענת ברי והיורשין בטענת ספק:

וספק

סיפא. דגבי נשואה בעלמא אמרי' לקמן דברי הכל מכרה ונתנה אפי' בדיעבד הבעל מוציא מיד הלקוחות הכא לגבי זיקת נשואה דספק היא ולא כנשואה ממש קיימי נכסי בספק הלכך לב"ש חלוקה עדיפא [ולב"ה חזקה עדיפא]: **זיקת ארוסה**. זיקת יבמה שנפלה מן האירוסין ספק ארוסה ולא ודאי ארוסה. ואע"ג דלגבי נכסים אין לו שום כח בהן ונמצא שזיקת ארוסה אינה כלום קרי לה ספק ארוסה דלא מצי למימר קסבר עולא זיקת ארוסה אינה כלום דהא בעיא חליצה: **מודים ב"ה כו'**. בתמיה. אלא ש"מ כספק ארוסה היא הלכך תמכור לכתחלה: **עושה ספק נשואה**. כדפרישית לעיל דכיון דודאי נשואה הבעל מוציא מיד הלקוחות הכא דספק נשואה היא הוו נכסים בספק ולב"ש חלוקה עדיפא דאין לה בהם חזקה יותר ממנו דידו כידה ולב"ה חזקה עדיפא דאין ידו כידה הואיל ולא נפלו לה כשהיא תחת הבעל: **אמר ליה רבה**. לעולא אי טעמא משום חלוקה עדיפא הוא אדמיפלגי בגופה של קרקע ולאחר מיתה ליפלגו בחייה ולפירות דלב"ש פליג יבם פירי בהדה דספק נשואה היא דאילו ודאי נשואה הואי הוה שקיל להו בעל כרחה (א) ולב"ה נכסים בחזקתה ולא שקיל מידי ומדנקט מתני' מיתה בסיפא ש"מ טעמייהו דב"ש ברישא דאלמוה לחזקה דילה משום דהיא קיימא: **אלא אמר רבה אידי ואידי דנפלה**. ליבום כשהיא נשואה כו': **איהי ודאי**. שהקרן שלה ממה נפשך הלכך אלימא חזקה דילה: **סיפא**. הואיל ומתה הללו באים וטוענים מכח ירושה והיבם טוען מכח ירושה הלכך שניהם ספק לב"ש דאי זיקה ככנוסה אין כאן ליורשי האב כלום שהבעל יורש שלה ואי לאו ככנוסה אין כאן ליבם כלום לפיכך ספק וספק הוא ויחלוקו ולב"ה הואיל ואלו קרובין ודאין הם והוחזקה נחלה זו ככר בחזקת משפחתן אמרינן אוקי אחזקתה אבל בחייה ולפירות אפי' ב"ש מודו דנכסים בחזקתייהו ולא שקיל בעל מידי: **עליו ועל יורשיו** ל"ג: **נפל הבית כו'**. לו אין נכסים ולמורישיו יש נכסים: **הבן מת ראשון**. ולא זכה בנכסי האב ואין לב"ח מה לגבות: **יורשי האב ודאי**. מוחזקים שבאין מכח ירושה ודאית שאפי' (ב) האב מת ראשון נכסי הבן מסתמא טופלים לפני יורשין דאילו ב"ח מיחסר גוביינא עד שיחזיקוהו ב"ד בהם: **ובעל חוב ספק**. דלא הוחזק שטרו עליהן וקאתי ספק ומוציא את האחי מידי ודאי: **כגבוי דמי**. כלומר גדול כח השטר וכמו שמוחזק בנכסים (ג) והרי הן קמו במקום הבן ומוחזקים בנכסים דמי הלכך ספק וספק הוא ואין כאן חזקה לזה יותר מזה אם האב מת ראשון הוחזק ב"ח מיד ולא אמרינן הא מחוסר גוביינא ואם בן מת ראשון הוחזקו יורשים: **מתו בעליהן**. כל אשה שקנא לה בעלה ונסתרה ומת עד שלא שתתה נוטלת כתובתה ואע"פ שאמא זינתה ואין לה כתובה: **לא שותות**. דבעינן והביא האיש את אשתו וליכא: **מידי ודאי**. מידי יורשי הבעל שהן מוחזקין ודאי מוציאה זו כתובה מספק: **אלא**. לאו ש"מ קסברי ב"ש שטר העומד לגבות כגבוי דמי וכיון שמת עמדו הנכסים מיד בחזקת האשה ויורשים קאתו לאפוקי מינה משום ספק זנאי ולא אתי ספק ומוציא מידי ודאי. דאי לא כגבוי דמי וטעמא משום דאתי ספק ומוציא מידי ודאי הוא הוה להו למימר יחלוקו ונשוי ספק כודאי אבל לעלויי מינה ליכא למ"ד. וגבי נפל הבית קאמר יחלוקו דכי נמי אמרי' כגבוי דמי לא מצינו לב"ח לשויי ודאי טפי מיורשין שהרי לא הוחזק בו זה בנכסים והשטר זה יוצא עליו ולא על האב הלכך ספק וספק הוא אם האב מת ראשון נמצא ב"ח ודאי דהאי שטר כגבוי דמי ויורשים אינם כלום ואם הבן מת ראשון נמצאו יורשין ודאין וב"ח אין כלום: ואביי דלא אסיק אדעתיה מעיקרא משום טעמא דשטר העומד לגבות כי אותביה לרבה מנפל הבית דתנן נמי שמת בבבא בתרא בסדר ישועות: **לותביה מהא**. דמתני' היא בסדר נשים דהכא נמי ספק מוציא מידי ודאי: ואביי להכי לא אותביה מכתובה דקסבר שאני כתובה משום חינא שיהיו נושאין מן בעיי הנשים ויתרצו להנשא לפיכך החזיקוה מספק: **ולותביה מכתובה דמתני'**. דאמרי ב"ש יחלוקו דקס"ד השתא דב"ש נמי אכתובה אמרי יחלוקו וקאתו יורשין דידה (ד) מספק וגבו פלגא דכתובה מינם דהוי ודאי. והתם ליכא למימר משום חינא דהתם מתה וגבי יורשין לא חיישינן לחינא כדאמר באלמנה ניזונת (כתובות נד:) אא"כ היו יורשיה נקבות: **לא פליגי**. דמודו ב"ש שהיא בחזקת יורשי הבעל דלא ניתנה כתובה לגבות מחיים וכל שהיא מתה בחייו של יבם לא גבו יורשים דילה כתובה דיבם במקום בעל קאי. ואע"ג דשמעינן ליה לאביי בכתובות פרק האשה (דף פא.) ניתנה כתובה לגבות מחיים לב"ש הני מילי להתחייב יבם בקבורתה דאמר מינה קא ירית כתובה ולא מחמיו אבל דליפקלו יורשין דילה כתובתה לא שמעינן ליה: **דיקא נמי כו'**. וטעמא לאו משום דשטר העומד לגבות הוא דלא ניתנה כתובה לגבות מחיים: **יורשי הבעל עם יורשי האב**. נכסי מלוג: **אביי**. מהדר אריפא דשמעתין [ע"א] לתרולי מאי שנא רישא דלא פליגי ומאי שנא סיפא דפליגי ותרליה לאו משום דברישא היא קיימת וסיפא משום דליתא דודאי סיפא נמי אי כשהיא שומרת יבם נפלו לה מודו ב"ש דיורשי האב ודאין ונכסים בחזקתן אלא רישא דנפלו לה כשהיא שומרת יבם לפיכך מוכרת לכתחלה וה"ה אם מתה יורשיה יורשין אותה דלא מהניא זיקה למיקני נכסי דהשתא: **סיפא דנפלו לה כשהיא**. תחת בעלה הראשון:

וקסבר

עין משפט נר מצוה

מ א ב מיי' פכ"ב מהל' אישות הל' ז סמג לאוין פא טור ש"ע אה"ע סי' צ סעיף יא וסימן קג סעיף ה:

מא ג מיי' שם טוש"ע שם סימן צ סעיף ט:

מב ד מיי' פ"ה מהל' נחלות הלכה ח סמג עשין צו טוש"ע ח"מ סי' רפ סעיף יב:

מג ה מיי' פ"ב מהל' סוטה הל' ז סמג עשין מח טור אה"ע סימן קעו וסימן קעח:

◆

תורה אור השלם

ו. וְהֵבִיא הָאִישׁ אֶת אִשְׁתּוֹ אֶל הַכֹּהֵן וְהֵבִיא אֶת קָרְבָּנָהּ עָלֶיהָ עֲשִׂירִת הָאֵיפָה קֶמַח שְׂעֹרִים לֹא יִצֹק עָלָיו שֶׁמֶן וְלֹא יִתֵּן עָלָיו לְבֹנָה כִּי מִנְחַת קְנָאֹת הוּא מִנְחַת זִכָּרוֹן מַזְכֶּרֶת עָוֹן: במדבר ה טו

◆

מוסף רש"י

ב"ש אומרים תמכור. בעודה ארוסה אבל משנכנסה לא (כתובות עח.). נפל הבית עליו ועל אביו. על ראובן ועל יעקב אביו ואין ידוע מי מת קודם (רשב"ם ב"ב קנח.). עליו ועל מורישיו. על ראובן ועל מורישיו, כגון אחי ראובן או אחי יעקב אביו, שאין להם קרוב יותר מראובן וראובן ראוי ליורשן (שם). והיה עליו. על ראובן, כתובת אשה ובעל חוב. ואין לו ממה לפרוע (שם). החשך בעמוד הבא.

◆

תוספות ישנים

ליפלגו מחיים ולפירות. פי' וכשנפלו לה כשהיא נשואה: סיפא דמתה הללו באין לירש יחלוקו באין לירש ויחלוקו. ומכל מקום אמרי ב"ה דחזקה עדיפא כיון שהוחזקה נחלה באותו השבט: אלא ש"מ קסברי ב"ש שטר העומד לגבות כגבוי דמי. ול"ת ומנלן דלאו טעמא משום דספק מוציא מידי ודאי. וי"ל דא"כ לא הוה לן למימר רק יחלוקו דאין לספק להועיל יותר מן הודאי. ול"ת וכי נמי אמרינן שטר העומד לגבות כגבוי דמי אמאי אמרי' נוטלות כל כתובתן הוה לן למימר יחלוקו עם יורשי הבעל כדאמרינן לעיל נפל הבית עליו ועל מורישיו דב"ש יחלוקו משום דשטר העומד לגבות כגבוי דמי. וי"ל דלא דמי דלעיל אף אי הוי כגבוי אין זה אלא כשמת הבן אחריו אבל אם מת האב אחריו אין לזה בעל חוב כלום ואינו כגבוי שהרי אינו עומד לגבות מן האב כי האב לא נתחייב לו שום דבר והבן לא נשאר לו שום דבר ולהכי אמרינן יחלוקו אבל הכא שהאשה ודאי מוחזקת בנכסים מכבר אי אמרינן דשטר העומד לגבות כגבוי דמי כי הכל יודעין כי האשה יש לה דין בכתובה מקודם לכך ואי אמרינן שטר העומד לגבות כגבוי דמי היא מוחזקת מכבר ולכך אמרינן דנוטלת כל כתובתה כי היא ודאית בנכסים שהיא מוחזקת מקודם לכן ואין ספק מוציא מידי ודאי וכפ"ה זהו לשונו דלא דמי

מסורת הש"ס

א) כתובות עח., ב) נ"ז שם, ג) [לעיל יט: פסחים ט. וש"נ], ד) ב"ב קנח., ה) [סוטה כד. וש"נ], ו) סוטה כד. כתובות פא., ז) גיטין לג. כתובות פא. שבועות מח: סוטה כה. [ב"מ סב.], ח) [פירוש דכיון שיודעת שאפי' מספק נוטלת כתובתה משמשת לבעלה ויעלה חן בעיני בעלה ערוך ערך חן ג וע' תוס' כתובות פד. ד"ה לכתובה וכו'], ט) כתובות פ:, י) [כתו' ישנים יומא פה: ד"ה תשובה בעיא יוה"כ וכו' האריכו קצת בפירושא של סוגיא דהכא], כ) בס"א ליתא: דמי, ל) [ודאי הא הוה ליה רש"ל], מ) [ניחא ליה], נ) דבארוסה ושומרת יבם יש לחוסנה כצ"ל מהר"ם, ס) לפנינו ליתא האי גירסא.

◆

גליון הש"ס

גמ' ולא קתני יורשי האב עם יורשי הבעל. ע' יומא דף פה ע"ב בתוס' ישנים ד"ה תשובה וברש"ש פ"ו מ"ב דטהרות:

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אמר לי' וכו' בעל כרחה כולהו ולב"ה: (ב) ד"ה יורשי האב וכו' שאפי' אם האב: (ג) ד"ה כגבוי וכו' בנכסים דמי והרי הן: (ד) ד"ה ולותביה מכתובה וכו' יורשין דידה דספק הן וגבו: (ה) תוס' ד"ה הויא לה איהי ודאי שהגוף שלה. נ"ב וצריך לומר דספק אינה נשואה היא ואפי' ארוסה לא הויא דאי ודאי ארוסה הויא אמאי תמכור לכתחלה לב"ה אלא ספק נשואה היא וספק דאפילו ארוסה לא הויא ע"כ:

◆

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] אמר רב אשי מתני' נמי דיקא דקתני יחלוקו יורשי הבעל עם יורשי האב. נ"ב עי' יומא פה ע"ב בתוס' ישנים ד"ה תשובה בעיא יוה"כ וכו' ובתוי"ט פ"ב דאהלות מ"ב בד"ה יפה ת"ת עם ד"א וכו':

◆

תוספות ישנים (המשך)

דלעיל הללו באין לירש והללו באין לירש והוי כולם ספק. אבל הכא שהאשה ודאי שהיא מוחזקת בנכסים מכבר משום דשטר העומד לגבות כגבוי דמי א"כ נוטלות כל כתובתן. ואביי לותביה מהא פ"ה למה ליה לעיל לאפרך מהא דנפל הבית דמתניתא בבבא בתרא בסדר ישועות לותביה מהא דמתניתא בסדר נשים דספק מוציא מידי ודאי מן הא דמתו בעליהן לא שותות וכו' ונוטלות כתובה. ואינו נראה דהא לא מצי לאותביה מהא לומר דספק מוציא מידי ודאי דא"כ הל"ל יחלוקו כדפ"ה לעיל. אלא נראה דה"פ לותביה מהא מאי טעמא נוטלות כתובה כיון דלא ידע דשטר העומד לגבות כגבוי דמי: ואביי לותביה מכתובה דמתני' דהא ליכא למימר מטעם משום חינא אי לאו אם היו היורשים נקבות: בכתובה דמתני' לא פליגי. דלא נתנה כתובה לגבות מחיים מחיי הבעל וה"ה מחיי היבם דינם במקום בעל קאי ואף למ"ד נתנה כתובה לגבות מחיים ה"מ להתחייב בקבורה דמשבינן ליה כאילו ירית כתובה מינה וצריך לקוברה אבל במידי אחרינא אמרי' לא נתנה